

На другому етапі діти ставали активними помічниками дорослих. Подальший професійний вибір підлітка міг впливати з його нахилів, роду занять батьків, а також тих видів праці, які були поширені в даній місцевості.

Остаточне формування людини як працівника припадає на третій, основний, або завершальний етап трудового виховання, коли юнаки й дівчата остаточно утверджуються професійно, беручи участь у всіх виробничих діях і вчинках нарівні з дорослими.

М.Г. Стельмахович зазначав, що невід'ємним компонентом української народної педагогіки є розумове виховання - цілеспрямований вплив дорослих на розвиток активної розумової діяльності дітей. У масовій практиці сімейного виховання воно включає ознайомлення дітей з навколишнім світом, формування їхніх пізнавальних інтересів, інтелектуальних навичок та вмінь, розвиток пізнавальних здібностей.

Успіх розумового виховання дитини в родині забезпечується багатьма чинниками. Провідне місце серед них займає спілкування з дитиною. Розмова з дитиною викликає й розвиває голосові реакції, підтримує вимовляння нею спочатку окремих звуків, а згодом - складів, слів, речень.

Залучення дитини до світу мови через пісню має велике педагогічне значення. Пісні закладають надійний фундамент для розвитку мовного слуху дитини, тонко розкривають поняття навколишнього світу.

Значний вплив на розумове виховання дитини мають казки, прислів'я та приказки.

Серед основних чинників естетичного виховання дітей в сім'ї, за народною педагогікою, є краса побуту. Це манера поведінки членів родини, оздоблення житла, родинні свята й обряди, участь у трудовій діяльності. Змалечку діти запам'ятовують, що краса створюється людською працею. Батьки зобов'язані навчити дітей естетично оздоблювати своє помешкання, створювати затишок.

Участь дітей у вирощуванні квітів, садівництві пробуджує в них емоційні переживання, сприяючи естетичному вихованню.

Досить інтенсивно прилучається молодь до прекрасного через народне декоративно-прикладне мистецтво, різноманітні форми якого органічно вплітаються в повсякденне життя родин, - вишиванки, розмальовані декоративні тарілки, різьблені з дерева речі, художні вироби з глини та інш.

М.Г. Стельмахович наполягав на тому, що саме етнопедагогіка, народні виховні засоби є тим джерелом, яке за умов його повного використання може зробити значний вклад у збагачення педагогічної науки, встановлення гармонії сім'ї та школи у вирішенні сучасних виховних проблем.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. - К.: ІЗМН, 1996. - 288с.
2. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. - К.: ІЗМН, 1997. - 232 с.

Інна Колесник
аспірантка кафедри педагогіки

ПЕДАГОГІЧНА КОРЕКЦІЯ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ ЗОНИ РАДІОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ У КОНТЕКСТІ СОЦІОЕКОБІОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ

Аварія на ЧАЕС зумовила появу значних проблем у медико-педагогічній реабілітації дітей України. Одним з найвагоміших наслідків цієї катастрофи є вплив на розвиток особистості, зокрема, на сферу спілкування підлітків, що проживають в зоні радіологічного контролю, що вимагає науково обгрунтованої педагогічної корекційної роботи. Тому темою нашого дослідження є "Педагогічна корекція порушень у спілкуванні підлітків зони радіологічного контролю на базі лікувально-оздоровчих центрів".

З точки зору психології корекція (від лат. correctio – виправлення, поліпшення) – подолання чи послаблення вад психічного чи фізичного розвитку (у дітей), порушення тої чи іншої психічної функції (у дорослих).

Щоб правильно визначити зміст корекційної роботи, з педагогічної точки зору, слід пов'язати корекцію з основними компонентами системи освіти. Освіта ж вміщує три головні частини: навчальну, виховну, розвиваючу.

Визначивши триєдину сутність освітньої системи та трисистемність її стосовно корекції, перейдемо до розгляду останньої. В багатьох наукових працях корекцію, як правило, пов'язують найчастіше з розвитком дитини. Однак, коли ми говоримо про педагогічну корекцію, то не можемо її вичленити з триєдиної системи освіти: навчання, виховання, розвитку. Завдання педагогічної корекції – досягнення максимального успіху в корекційному навчанні для виховання й розвитку.

Таким чином, педагогічна корекція складається з: корекційного навчання, корекційного виховання і корекційного розвитку.

Корекційне навчання – засвоєння знань про шляхи та засоби, усунення недоліків психічного та фізичного розвитку та засвоєння способів застосування отриманих знань.

Корекційне виховання – це виховання типових якостей та властивостей особистості згідно зі специфікою конкретної діяльності, що дозволяє адаптуватися у соціальному середовищі.

Корекційний розвиток – виправлення й удосконалення психічних та фізичних недоліків особистості.

Виходячи з вищесказаного, можна подати визначення педагогічної корекції та педагогічної корекції сфери спілкування.

Педагогічна корекція – це сукупність певних педагогічних прийомів та методів, спрямованих на виправлення недоліків, пов'язаних з навчанням, вихованням та розвитком дитини.

Педагогічна корекція є однією з найважливіших складових реабілітаційного процесу. У той час, коли медична корекція спрямована на усунення хвороби чи компенсацію її виявів, психологічна – на зняття стресів, неврозів, підвищення самооцінки, то педагогічна корекція спрямована на усунення прогалин у знаннях, уміннях і навичках, виправлення девіантної поведінки, підвищення рівня адаптованості хворої дитини до існуючих життєвих умов і соціального оточення.

Педагогічна корекція сфери спілкування – це сукупність певних педагогічних засобів, методів, прийомів, спрямованих на подолання чи послаблення вад спілкувальної сфери в процесі міжособистісної взаємодії.

Рис. 1.

Педагогічна корекція спілкування в системі впливових чинників.

Згідно з темою нашого дослідження визначимо (схематично) вплив тих чинників, які слід враховувати у процесі педагогічної корекції сфери спілкування. Оскільки діагности-

ка сфери спілкування здійснювалась з підлітками, то у процесі педагогічної корекції спілкування необхідно враховувати особливості підліткового віку (фізіологічні, психічні тощо), що визначають біологічний чинник.

Соціальний чинник включає в себе спілкування підлітків з дорослими (педагогами, батьками) та міжособистісне спілкування з однолітками.

Звичайно, неможливо забути про роль екологічного чинника в процесі педагогічної корекції спілкування – наслідків аварії на ЧАЕС, про що ми згадували вище.

Подібно до схеми співвідношення корекційних компонентів, розробленої В.С.Лєдьовим, нами представлені біологічний, соціальний, екологічний чинники у вигляді кіл, що перетинаються і символізують взаємодію цих трьох компонентів. (Рис.1).

Виходячи з теми нашого дослідження, корекційно-педагогічна робота має зайняти центральне положення. Педагогічна корекція спілкування знаходиться на перехресті біологічного, соціального, екологічного чинників і, в той же час, має свої специфічні відтінки. За об'ємом та значущістю педагогічна корекція, зокрема, спілкувальної сфери, в умовах лікувально-оздоровчого центру, повинна займати центральне місце.

Педагогічна корекція повинна мати самостійний вихід на лікувально-оздоровчий центр як установу, оскільки система чинників (біологічні, соціальні, екологічні) функціонує не ізольовано, а на конкретний лікувально-оздоровчий центр.

Лікувально-оздоровчий центр є розвивальним виховним середовищем, що створює умови для ефективної педагогічної корекції підлітків зони радіологічного контролю.

Наталія Степаненко
аспірантка кафедри педагогіки

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЯК СОЦІАЛЬНЕ ЗАМОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА

За сучасних умов суспільного, політичного, економічного, культурного життя України, коли відбуваються надзвичайно складні зміни в усіх галузях нашого суспільства, гострою є потреба школи, суспільства в цілому мати педагога, здатного взяти на себе функцію прилучення школярів до соціального досвіду людства, формування їх як особистостей, спроможних адаптуватися до нових умов. Підготовка вчительських кадрів до виконання такої важливої соціальної ролі має принципове значення для успішної соціалізації підростаючого покоління, оскільки, з одного боку, сучасне життя ставить якісно нові вимоги до виховання майбутнього покоління, з іншого, - процес соціалізації дитини надзвичайно ускладнюється кризовим станом найважливіших соціальних інститутів (школи, сім'ї, системи позашкільної освіти й виховання тощо).

Особливу ж увагу, на нашу думку, необхідно приділити підготовці до соціально-педагогічної роботи вчителя початкової школи, зважаючи на виключні можливості молодшого шкільного віку у розвитку соціально-біологічних задатків кожної дитини та далекосяжні наслідки педагогічного впливу у цей віковий період. Лише той вчитель може сьогодні повернути школу до дитини, який чітко усвідомлює, що дитина не народжується членом суспільства, а тільки має здатність до соціальності, і саме школа повинна відповідально і кваліфіковано підходити до процесу соціалізації кожної дитини, яка стає школярем.

Вступ дитини до школи - подія виключної соціально-педагогічної, економіко-демографічної та особистісної значущості. Школа починає довготривалий і складний процес соціалізації маленької людини, багато в чому направляючи та визначаючи зміст соціалізації. Це переломний момент в житті дитини, оскільки вона зазнає принципово нового впливу на неї, на її внутрішній світ, що проявляється у найрізноманітніших почуттях, переживаннях, новизні обстановки, діяльності, психічних станів, непередбачених відкриттях дитиною нового в собі, оточуючих людях, природі.

Початок навчання у школі дозволяє дитині зайняти нове місце у системі суспільних відносин, перш за все, через зміну провідного виду діяльності, оскільки навчальна діяльність на відміну від ігрової є обов'язковою, соціально значущою, за її результати учень несе відповідальність перед школою, учителем, сім'єю. Навчальна діяльність